

litin Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen
tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024

Piirtänyt Mimosa Laatinen: Mä ja isoveikka. Isoveikka on isompi ku mä.

Piirtänyt Hilma Ekholm.

-Hei, sanoi kirahvi, oletpa sinä pieni

jos haluat omenan puusta, voin pudottaa sen sinulle

-Hei, sanoi kilpikonna, oletpa sinä pitkä

jos sinulta tipahtaa hattu, voin heittää sen sinulle

Sisällys

1.	Johdanto	3
2.	Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä	5
3.	litin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen nykytila.....	7
3.1	Lapset.....	8
3.2	Toiminta	8
3.3	Henkilöstö	8
4.	Turvataito ja kehoitsetunto	10
5.	Kysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta huoltajille ja henkilöstölle	12
6.	Toimipaikkakohtaiset kehittämiskohteet	12
6.1	Pikku-Vieterin päiväkoti liite 1	12
6.2	Nuppulan päiväkoti Liite 2	12
6.3	Peltohiiren päiväkoti (8/2024) liite 3	12
7.	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman arviointi	13
8.	Liitteet	13
9.	Lähteet	13
10.	Kirjavinkkejä	14

1. Johdanto

Velvoite laatia tasa-arvosuunnitelma laajenee varhaiskasvatukseen 1.6.2023 alkaen. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, koulutusta ja opetusta koskevat yleiset tasa-arvon edistämissäännökset ulotetaan koskemaan myös varhaiskasvatusta. Tasa-arvolain muutoksen tavoitteena on sukupuolten tasa-arvon edistäminen sekä sukupuoleen ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvän syrjinnän ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa.

Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laatiminen tulee pakolliseksi varhaiskasvatuksessa. Se on työkalu käytännön toiminnan tueksi varhaiskasvatuksen arkeen. Sen avulla varmistetaan, että tasa-arvotyötä tehdään järjestelmällisesti. Lähtökohtana on lapsen edun toteutuminen. Tasa-arvosuunnitelman laadinnassa ja sen sisällössä tulee kiinnittää huomiota lasten oikeuteen vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsille tulee varata mahdollisuus osallistua suunnitelman laatimiseen lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Kyse on ennen kaikkea toimintatapojen muutoksista arkitilanteissa sekä sukupuolitietoisista toimintatavoista. Toimenpiteillä tavoitellaan muutoksia varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien aikuisten toimintaan. Suunnitelmallinen tasa-arvotyö on tärkeää varhaiskasvatuksessa, koska lapset omaksuvat jo varhain sukupuoliin liitetyn roolijaon. Siihen liittyy muun muassa, mitä odotuksia eri sukupuoliin kohdistetaan.

Velvoite laatia toimipaikkakohtainen tasa-arvosuunnitelma koskee päiväkotitoimintaa. Tasa-arvosuunnitelma tulee päivittää vuoden tai vähintään kolmen vuoden välein.

Varhaiskasvatuslaissa korostetaan, että kaikille lapsille tulee luoda yhdenvertaiset mahdollisuuden varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuslain kolmannessa pykälässä todetaan, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa ja tukea lasten kasvua toisten kunnioittamiseen. Lisäksi laissa varhaiskasvatuksen tavoitteeksi määritellään muun muassa antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa erilaisia kulttuuriperinteitä.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) arvoperustassa määritellään esiopetuksen tukevan lasten tasa-arvoisuutta. Perusteissa vaaditaan esiopetukselta muiden paikallisten suunnitelmien lisäksi toiminnallista tasa-arvosuunnitelmaa. Sen lisäksi perusteissa määritellään, että esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasa-arvoisuutta ja edistää lasten mahdollisuutta kehittää kykyjään ja tehdä valintoja ilman sukupuoleen perustuvia ennakko-oletuksia ja rajoituksia.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) todetaan, että inklusiivinen toimintakulttuuri edistää osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kaikki varhaiskasvatuksen yhteisön jäsenet lapsista aikuisiin tulee tuntea yhdenvertaisuutta ja kohdatuksi tulemista. Jokaisen lapsen, ammattilaisen ja huoltajan näkemyksiä, aloitteita ja mielipiteitä arvostetaan. Toiminta perustuu tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, mikä edellyttää keskustelua kyseisistä asioista ja erityisesti niihin liittyvistä asenteista. Henkilöstön tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa ja välittyvät lapsille. Varhaiskasvatuksen tulee olla sukupuolisensitiivistä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan henkilöstön tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. On tärkeää tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä työ on jatkuva prosessi ja kytkeytyy muuhun pedagogiseen suunnitteluun.

Lapsilla on mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintojaan ilman että sukupuoli, kulttuuritausta, tai muu henkilöön liittyvä syy rajoittaa niitä. Lapsella on myös oikeus ilmaista itseään ja erilaisia mielipiteitään ja näkökulmiaan. Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

Henkilöstön tulee tukea leikkejä inklusiivisesti niin, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua yhteisiin leikkeihin omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaan. Henkilöstöltä edellytetään myös sukupuolisensitiivisyyttä havaita lasten leikkialoitteita ja vastata niihin.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa perinteisten sukupuolistereotyyppien rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

litin kuntastrategiassa vuodelta 2022 on arvoina kirjattu avoimuus, ihmislähtöisyys, vastuullisuus ja vuorovaikutteisuus.

Piirtänyt Daniel Orko. Autoleikit on parhaita, joskus haluan leikkiä mä vaan.

2. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua määrittelee kaksi eri lakia:

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) 1 §

Tämän lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 1 § ja 5 §

Tämän lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Viranomaisella on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Opetushallitus määrittelee, että yhdenvertaisuussuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan miten toiminta vaikuttaa yhteisöön, ja yhdenvertaisuuden toteutumista arvioidaan omassa yksikössä. On tarvittaessa ryhdyttävä myös toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Tasa-arvolla tarkoitetaan kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Suomessa tasa-arvolailla ehkäistään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksessa tasa-arvo tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta heidän iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Suomessa yhdenvertaisuuslailla edistetään yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjintää perustuen edellä mainittuihin ihmisen ominaisuuksiin.

Sekä tasa-arvo että yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat samaa asiaa: syrjimättömyyttä ja tasavertaisia mahdollisuuksia ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta. Varhaiskasvatuksessa yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että ihmisten eri ominaisuudet, kuten ihonväri, uskonto tai terveydentila, eivät aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan.

Häirintä on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Laissa häirintä määritellään käyttäytymisenä, jolla loukataan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti. Varhaiskasvatuksessa häirintä voi olla esimerkiksi halventavaa puhetta, ilmeitä tai eleitä, jotka loukkaavat lasten, henkilöstön tai huoltajien ihmisarvoa. Häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi myös ihmisryhmään.

Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhteenkuuluvuutta, yhdenvertaisuutta, moninaisuuden arvostamista ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Jokaisella lapsella on oikeus saada tukea omalle kasvulleen ja kehitymiselleen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edellyttää henkilöstön ymmärrystä siitä, miten esimerkiksi vammaisuuteen, ihonväriin, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät henkilöstön omassa toiminnassa ja varhaiskasvatuksen toimintatavoissa.

Henkilöstön tulee tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttua niihin vastuullisesti, sensitiivisesti ja johdonmukaisesti. Henkilöstön tulee tukea lasten toimintaa inklusiivisesti niin, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua yhteiseen toimintaan omien taitojensa ja valmiuksiensa mukaan. Jokaisella lapsella on siis oikeus kuulua ryhmään ja tulla kohdatuksi tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Inklusio tarkoittaa kaikkien mukaan ottamista. Varhaiskasvatuksessa inklusio tarkoittaa esimerkiksi sitä, että henkilöstö on miettinyt valmiiksi

useita osallistumisen tapoja aamupiiriin tai muuhun ohjattuun toimintaan, joilla on sama tavoite, mutta jossa kaikkien ei tarvitse tehdä samalla tavalla.

Osallisuus on kuulumisen tunnetta ja sitä, että saa edellytykset osallistua, tulla kuulluksi, ilmaista mielipiteensä, vaikuttaa ryhmään ja tuntea olonsa turvallisiksi. Osallisuus on vapaaehtoista eikä tarkoita samaa kuin osallistuminen tai osallistaminen. Lapsi voi osallistua toimintaan, mutta jos hän ei pääse vaikuttamaan siihen, hän ei ole osallinen. Osallisuus on muun muassa tunnetta siitä, että kuuluu omaan yhteisöön tai vuorovaikutusta ja toimintaa lasten välillä. Esimerkiksi aamupiirissä voidaan tukea lapsen osallisuutta keskusteluun ottamalla mukaan kuvat kielenkäytön tueksi. Osalliseksi pääsee pienilläkin tavoilla: kaikkien ei tarvitse osallistua keskusteluun, mutta otetaan kaikki osalliseksi sellaisilla tavoilla, kun he haluavat tulla mukaan. Lapselle osoitettu katsekontakti, hymy tai tsemppipeukku tekevät lapsen aamupiirissä näkyväksi, vaikka lapsi ei haluaisi olla äänessä.

Sukupuolisensitiivisyys ja sukupuolitietoisuus ovat rinnakkaisia käsitteitä. Ne tarkoittavat taitoa huomata sukupuolittuneita käytäntöjä ja sukupuolinormeja, jotka usein ovat tiedostamattomia. Ne ovat herkkyyttä tunnistaa yhteiskunnallisia ja kulttuurisia rakenteita, joissa sukupuoli rajoittaa lasten toimintaa ja taitoa purkaa niitä. Sukupuolesta riippumatta lapsilla on samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet leikkiä, osallistua ja toimia. Varhaiskasvatuksessa sukupuolisensitiivisyys, -tietoisuus ja –vastuullisuus näkyvät silloin, kun henkilöstö osaa tarkastella sukupuolen merkitystä arjessa, pohtia omia, osin tiedostamattomiakin oletuksiaan eri sukupuolista ja kannustaa lapsia aktiivisesti monipuoliseen toimintaan.

Esteettömyydellä tarkoitetaan ihmisten moninaisuuden huomioon ottamista rakennetun ympäristön suunnittelussa, toteuttamisessa ja kunnossapidossa. Esteettömyydessä ei ole kyse vain liikkumisesta vaan siinä huomioidaan myös esimerkiksi näkemiseen, kuulemiseen, ymmärtämiseen ja kommunikaatioon liittyvät asiat.

Varhaiskasvatuksessa esteettömyys tarkoittaa fyysisten tilojen miettimistä niin, että kuka tahansa kyvyistään riippumatta voi osallistua varhaiskasvatuksen toimintaan. Saavutettavuus tarkoittaa esimerkiksi sitä, että varhaiskasvatuksen päivä- tai viikko-ohjelma on esitetty näkyvällä paikalla myös kuvallisesti.

3. Iitin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen nykytila

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitteluun kuuluu myös nykytilanteen arviointi. Seuraavassa koottuna keskeisiä periaatteita ja toimintatapoja tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen:

3.1 Lapset

- Jokainen lapsi on arvokas omana itsenään
- Jokaista lasta puhutellaan etunimellä ja kaikki lapset huomioidaan aamulla varhaiskasvatukseen tullessa
- Kaikilla lapsilla on samat säännöt ja ei -sana koskee kaikkia
- Lapset saavat valita leikin mielenkiinnonkohteiden mukaisesti ja käytössä on leikkiseinä, josta lapsi voi valita leikin
- Lapsia jaetaan pienryhmiin pedagogisin perustein
- jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja esittää omia mielipiteitä
- Lapset saavat toivoa leikkejä tai tekemistä
- Iltissä esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus tarjotaan samassa tilassa kuin esiopetus.
- Esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa lapsi saa tarvitsemansa tuen ikäryhmänsä mukaisessa ryhmässä
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnasta dokumentoidaan myös Instagramissa ja siellä kerrotaan, kun toiminta ollut lasten valinta tai toive
- Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsille annetaan paljon myönteistä palautetta
- Tuen tarpeesta riippumatta lapsi saa samoja kokemuksia ja tekee samoja asioita kuin toiset, kykyjensä mukaan
- Kaikille lapsille tarjotaan samoja asioita
- Lasten kanssa toimiessa käytössä on korvaavat kommunikaatiovälineet esim. kuvat
- Käytössä on leikki- ja lasten kokoukset

3.2 Toiminta

- Toimintaa suunnitellaan aina pedagogisista lähtökohdista lapsia kuunnellen
- Laulut, leikit, lorut, pelit ja kirjat ovat sisällöltään monipuolisia ja käsittelevät asioita eri näkökulmista
- Oppimis- ja toimintaympäristöt ovat sukupuolineutraaleja
- Lapsi voi vaikuttaa toimintaan ja lasten ääntä kuullaan (ryhmävasu)

3.3 Henkilöstö

- Kaikkia edellä mainittuja asioita käydään läpi palaverissa ja tiimissä säännöllisesti ja tehdään jatkuvaa arviointia ja kehitystyötä

- Henkilöstö dokumentoi Wilmassa ja Instagramissa ryhmän toiminnasta
- Toiminta, joka on ollut lasten toiveista noussutta, mainitaan erikseen julkaisuissa, jotta lasten osallisuus ja vaikutusmahdollisuus tulee esiin.
- Ensimmäinen laadunarvioinnin (Valssi) kohde on vuorovaikutus ja siinä arvioidaan tasa-arvoiseen kohteluun liittyviä asioita
- Henkilöstö laatii tiimisopimuksen toimikauden alussa ja siinä sovitaan yhteisiä toiminnan arvoja
- Henkilöstö tiedostaa myönteisen palautteen merkityksen
- Henkilöstö kasvattaa lapsia ymmärtämään, että ihmiset ovat erilaisia mutta samanarvoisia

litin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan seuraavaa: Varhaiskasvatus osana koulutuspolkua muokkaa myös koko Suomen perustaa, joten meidän arvomme ovat tulevaisuuden arvoja. litin varhaiskasvatuksen toiminta perustuu yhteisille arvoille, jotka näkyvät varhaiskasvatusyksiköiden arjessa. Lapsuuden vaaliminen on tärkeä arvo itsessään. Jokainen perhe ja lapsi on arvokas juuri sellaisena kuin on. Perheitä kohdellaan tasapuolisesti ja ammattitaidolla. Yhdenvertaisuus ja tuen tasapuolisuus vaatii toteutuakseen pysyvän henkilöstön. Työntekijät luovat yhdenvertaisen ilmapiirin kukin oman ammatillisuutensa kautta. Lasten erilaisiin tarpeisiin pyritään vastaamaan innostavassa ja kannustavassa ilmapiirissä. Kuunnellaan lasten toiveita ja mielipiteitä ja toteutetaan niitä mahdollisuuksien mukaan. Lapsen mielipiteiden ilmaisulle ja huomioimiselle luodaan ryhmissä yhteisesti sovittuja toimintatapoja. Lasten kanssa keskustellaan kaveruudesta ja yhteisöllisyydestä avoimessa, kuuntelevassa ja positiivisessa ilmapiirissä.

Lapsen aito kohtaaminen, yhteyden luominen, lähellä pitäminen sekä turvallisuudentunteen tukeminen ovat keskeisiä asioita litin varhaiskasvatuksessa. litin varhaiskasvatuksessa toteutetaan pienryhmätoimintaa, jota suunnitellaan tiimeissä lasten pedagogiset tarpeet huomioiden. Myös vuorohoidossa oleville lapsille taataan pedagoginen toiminta lasten hoidossa oloaikojen mukaisesti.

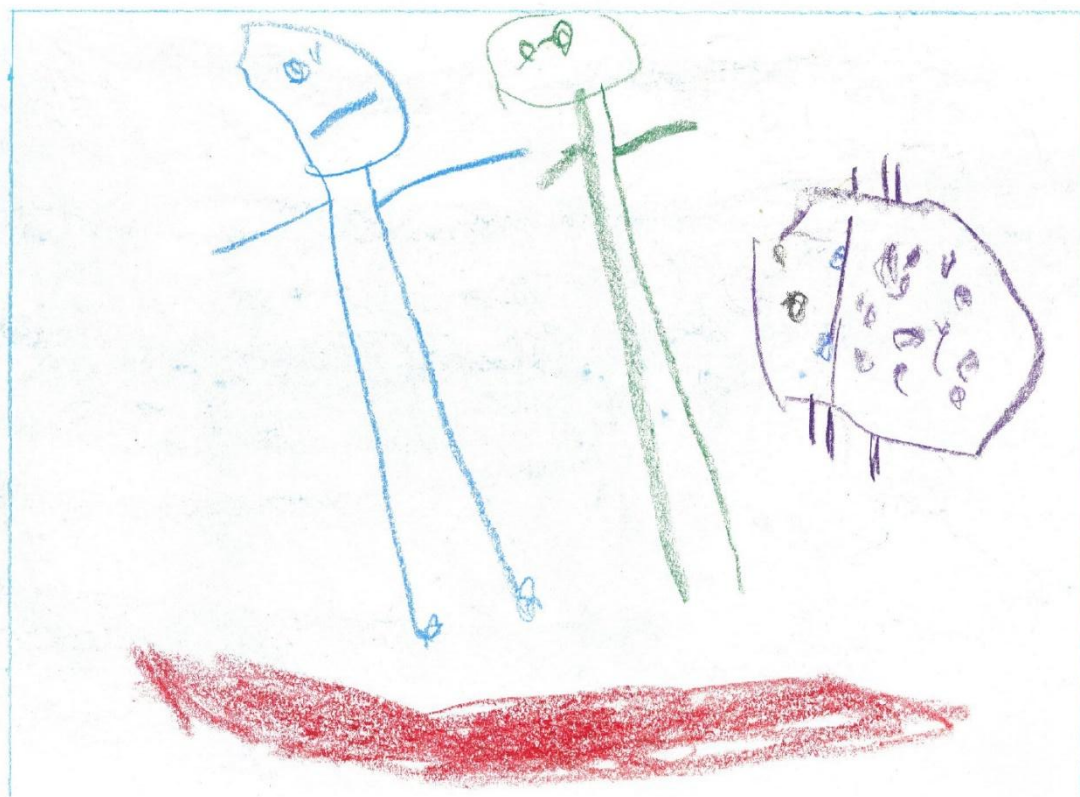
litin varhaiskasvatuksen henkilöstö tiedostaa, että lapsen laaja-alaiset tiedot ja taidot alkavat karttua jo pienestä. Laadukas pedagoginen toiminta huomioidaan perushoidossa, kasvatuksessa, opetuksessa ja jokaisessa kohtaamisessa. Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa alkaa oppimisen polku, joka jatkuu läpi elämän. Oppimiselle luodaan edellytykset myönteisellä ja kannustavalla ilmapiirillä, josta on vastuussa koko henkilökunta. Vertaisryhmä tukee lapsen oppimista ja kehitystä

litin varhaiskasvatuksessa lapsi osallistuu toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lapset osallistetaan keskustellen, piirtäen ja haastatellen, huomioiden lasten ikä ja kehitystaso. Lisäksi järjestetään lasten kokouksia, joissa mm. käsitellään toimintaa, toiveita ja ryhmän asioita. Jos lapsella ei ole ymmärrettävää puhekieltä, havainnoidaan lapsen non-verbaalia viestintää. Tällöin lapsen

mielipiteen selvittämiseksi voidaan käyttää mm. kuvia ja leikkitaulua. Henkilökunta toimii varhaiskasvatuksen arjessa esimerkkinä eettisessä ajattelussa ja erilaisuuden hyväksymisessä.

Omalla toiminnalla mallinnetaan lapsille ystävyyttä, miten kohtelemme läheisiä sekä ympäristöä ja suvaitsemme erilaisuutta.

- Suunnataan lasten mielenkiintoa historiallisiin asioihin sekä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen
- Kasvatetaan lapsia ymmärtämään, että ihmiset ovat erilaisia mutta samanarvoisia
- Tarkastellaan mm. ihmisten, sukupuolten ja perheiden moninaisuutta
- Harjoitellaan kehittyvää lähde- ja mediakriittisyyttä

Piirtänyt Elsa. Mä ja sisko ja muurahaiskarhu

4. Turvataito ja kehoitsetunto

- * Kehossa on nimet joka paikalle ja asenne kehon kaikkia osia kohtaan on hyväksyvä.
- Myönteinen suhtautuminen lapsen kysymyksiin kehosta ja seksuaalisuudesta.
- Lasten tunteiden ja kehon kokemusten sanoittaminen ja hyväksyminen nähdään tärkeänä.
- Lapsen annetaan leikkiä, tutkia ja ilmaista itseään sukupuolistereotyyppien häntä rajoittamatta.

- Huolehditaan siitä, että lapsi uskaltaa kääntyä kaikissa kysymyksissä ja ongelmissa aikuisen puoleen.
- Sovitaan ja suunnitellaan, miten vastataan lasta kiinnostaviin (esim. raskauteen, sen alkamiseen ja synnytykseen liittyviin) kysymyksiin.
- Yksityisyyttä opetetaan hyvien tapojen mukaisesti ja jokaiselle kuuluvien oikeuksien näkökulmasta.
- Lapselle opetetaan turvataitoja ja annetaan tietoa hänen oikeudestaan olla turvassa ja sanoa ”ei”.

Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä suunnitelmallisen ennaltaehkäisemisen sekä välittömän puuttumisen avulla. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Jokaisen lapsiryhmässä työskentelevän (myös määräaikainen henkilöstö, opiskelijat) tulee välittömästi puuttua havaitsemaansa kiusaamiseen, häirintään tai toista loukkaavaan toimintaan ja ilmoittaa siitä varhaiskasvatusryhmän henkilöstölle. Iitin varhaiskasvatuksessa kiusaamista ennaltaehkäistään ja siihen puututaan.

Esiopetusta säätelee perusopetuslaki ja siinä mainitaan seuraavaa:

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan.

Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettu varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita.

5. Kysely tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta huoltajille ja henkilöstölle

Henkilöstö on arvioinut ensimmäisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämiskohteet ja niitä täydennetään huoltajille suunnatun webropol-kyselyn jälkeen.

6. Toimipaikkakohtaiset kehittämiskohteet

6.1 Pikku-Vieterin päiväkoti liite 1

6.2 Nuppulan päiväkoti Liite 2

6.3 Peltohiiren päiväkoti (8/2024) liite 3

Piirtänyt Miika Enholm. Legolinnan teko on paras leikki, täs mä teen yksin mut kaveritki tulee

7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman arviointi

litin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa arvioidaan kolmen vuoden välein. Uudet kehittämiskohteet valitaan huoltajille ja henkilöstölle tehtyjen kyselyjen perusteella.

8. Liitteet

Yksiköiden kehittämiskohteet

litin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Kehittämissuunnitelma (OPH) lomake

9. Lähteet

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>

Yhdenvertaisuuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/8265240/tiedot>

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

Perusopetuslaki 628/1998

litin varhaiskasvatussuunnitelma 2022

litin esiopetussuunnitelma 2023

10. Kirjavinkkejä

KIRJALISTA

Löydät listalta kirjoja, joissa käsitellään tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä teemoja ja joissa on normeja rikkovia ja moninaisia hahmoja.

Jani Toivola & Saara Obele: Poika ja perhostunne

Kuura Autere: Lohikäärme jolla on keltaiset varpaat

Mila Teräs: Ensilumi

Jessica Walton: Olen ystäväsi aina

Susanna Silvander-Rosti: Sulon ja Elsin mummo karkuteillä

Hannele Lampela & Ninka Reittu: Prinsessa Pikkiriikki

Ann-Christine Magnusson & Lovisa Lesse: Keksijä-Johanna

Maarit Lalli: Tiitus ja Tilda. Hymykuopat

Leena Ståhlberg: Nirppu: Mitä kaikkea sinusta voikaan tulla

Kaisa Happonen & Anne Vasko: Mur, eli karhu

Annakarin Garhamn: Ruu-sarja

Johanna Hulkko & Marjo Nygård: Hurja Maija

Jani Toivola & Saara Obele: Poika ja hame

Johanna Lestelä: Tuikku uskaltaa

Jessica Love: Julius on merenneito

Raisa Cacciatore & Susanne Ingman-Friberg: Pipunan ikioma napa

Johanna Lumme: Viidakon väki ja versova kapina

Metsämarja Aittokoski: Pidä metsä siistinä, Pikkuli

Elina Lappalainen: Nakki lautasella: Mistä ruoka tulee?

Debi Gliori: Allu metsässä

Satu Kettunen: Aarteitani Suomesta

Reetta Niemelä & Sanna Pelliccioni: Älä vihaa minua: Kirjeitä ihmisille Reetta Niemelä & Emmi Jormalainen: Pieni kuljeskelukirja Ruby Roth: Miksi emme syö eläimiä?

Julia Pöyhönen & Heidi Livingston: Fanni ja suuri tunnemöykky

Katri Kirkkopelto: Piki- ja Molli-sarjojen kirjat

Laura Henry-Allain: Mun väri, sun väri

Megan Madison & Jessica Ralli: Our skin: A first conversation about race

Miia Kantinkoski: Jennin karvakorva

Pinja Kiema: Kun pupusisko sairastui

Piirtänyt Venla Vihertö.

-Hei, sanoi kilpikonna, oletpa sinä pitkä.

Jos sinulta tipahtaa hattu, voin heittää sen sinulle.

-Hei, sanoi kirahvi, oletpa sinä pieni.

Jos haluat omenan puusta, voin pudottaa sen sinulle.